

**МИХАЕЛ МЕРЦ, АЛЕКСИС
ВАЙСЕНБЕРГ
„ВСИЧКО Е ДАРБА“
ИНТЕРВЮ НА МИХАЕЛ МЕРЦ
(1995)**

Превод от немски: Надежда Савова, 2012

chitanka.info

Пианистът звезда за бизнеса с класиката, фалшивите таланти и своя майсторски клас в Енгелберг.

Пианистът Алексис Вайсенберг е роден през 1929 година в София, България. Там той започва музикалното си образование, което продължава след войната в Ню Йорк. От няколко години Вайсенберг живее в Швейцария. Вайсенберг дебютира на 14 години, но е давал малко концерти. Той е свирил и свири с най-големите диригенти като Георг Шел, Юджин Орманди, Серджу Челибидаке и Херберт фон Караян. Освен концертите и соловите вечери, той акомпанира с удоволствие на големи певци като Херман Прай при песни на Менделсон или Монсерат Кабайе при песни от Щраус. Вайсенберг обича много Бах, Бетовен и Шопен. Алексис Вайсенберг дава майсторски клас от 2 до 12 октомври в манастира Енгелберг. Уроците са публични. Накрая на майсторския клас се провежда концерт, на който учениците изпълняват творби по свой избор.

Вие сте във Вашето поколение пианисти виртуоз, техник и интелектуалец. Вие сте, както казва голямата певица Мара Зампери, един жив мит. Как идвате в манастира, за да дадете майсторски класове?

Когато преди почти 10 години дойдох в Швейцария, бях дал много такива курсове, във Виена, в Залцбург, в Ню Йорк... би било хубаво да мога да дам такива уроци и в Швейцария — преди всичко няма да се налага да пътувам. Игуменът на манастира Енгелберг чу за това и ме покани. От три години провеждам майсторски класове в манастира и това е прекрасно.

Но защо един толкова легендарен пианист дава майсторски класове?

Защо ли? Защото искам да предам моите знания. Защото обичам младите и преди всичко, защото се възхищавам на талантливите. Човек слуша стотици пианисти и изведнъж откриваш талант. Почти от първите удари по клавишите човек е сигурен в това! Човек стои учуден и си казва: Това е едно чудо.

Едно чудо, как се дефинира това?

Днес има голям брой пианисти, които свирят абсолютно брилянтно в техническо отношение. Но нещо липсва на тези хора. От друга страна има петгодишни, които свирят и човек чува тяхното туше, тяхното фразиране и знае: Тук стои един талант.

Вие сте били такъв. Също и Вие сте започнали много рано да свирите на пиано.

Рано, да. Но дали човек е наясно за своя талант? Не. Децата се идентифицират лесно с една работа, както с един инструмент: Слуша се пиано, защото то стои в къщи, защото там се прави музика. Имах щастието няколко години преди войната да израсна в такава къща в София. Баща ми изобщо не беше музикант, но майка ми беше музикална.

И майка Ви Ви насочи към пианото?

Съвсем не. Тя нито ме насърчаваше, нито принуждаваше или тласкаше към това. За мен тонът бе нещото, което определих на първо място. Дали влакът наблизко свири, дали автомобилите предизвикват шум на улицата, тоновете бяха за мен първото впечатление. Ненапрасно, мисля, се развива при нероденото дете като първи чувствителен орган ухото. И ненапрасно се говори за майчин език. Не защото майката говори испански или френски, но защото нероденото по време на бременността е повлияно фонетично от звуци и тонове. Сигурен съм, че още като зародиш съм бил докоснат от моя инструмент. От малък постоянно съм пял. По пътя към училище пеех в такт с крачките.

Майките пренасят един талант?

Те го създават положително, защото те девет месеца са абсолютно едно цяло с детето. Но майките могат и да вредят. Има такива, които използват таланта на децата си. Те са тирани. И има такива, които се държат за детето; вместо да облекчават живота на детето, те кажи-речи смучат кръвта му. За щастие не съм бил Вундеркинд и имах една умна майка!

И за щастие имахте талант. Скоро забелязахте, че сте различен от другите деца, по-добре свирите на пиано от другите, че очевидно „сте създаден“ за този инструмент.

Създаден за това, да. По-добър от другите — не. Никога не съм имал това чувство в моя живот, досега даже. Чувствителен съм към свиренето на другите и съм щастлив, когато мога да чуя добре обработена, свирена с дарба музика. За щастие не изпитвам нито завист, нито ревност спрямо моите колеги, защото завистта прави човека много нещастен.

Назад към младия Вайсенберг, който прави своите упражнения на пиано, отива при прочутия учител Владигеров и там получава

решителни импулси.

Какво означава импулси? На него съм благодарен за всичко. За всичко! Той ме научи на цялостен подход към музиката. Не само към пианисти, но и към композитори. Прекарвах свободните си следобеди при него, когато той преподаваше на други. Той ми даваше постоянно нови пиеси, защото смяташе, че като млад трябва да изуча голям репертоар. Защото, казваше той, който прави една голяма кариера, той повече няма време да научи нещо ново. Той ми даде възможността да „пътувам“ в главата си и ми показа рисковете и възможностите на моята дарба. Той искаше да имам свой опит. Затова на майсторските класове казвам в началото: „Опитвам се да Ви разбера. Няма да Ви съдя, не съм тук затова“.

Как го разбирате това?

Много учители влизат в майсторските класове с един вид готварска книга. Има една рецепта за Шопен, друга за Моцарт. Най-добре биха напълнили една спринцовка — да кажем деветата симфония на Бетовен и биха я инжектирали в твоята задна част. Вече можеш да дирижираш произведението. Сериозно: Сега си спомням за един майсторски клас, който даде прочутият Дитрих Фишер-Дискау в Комо. Той дойде с убеждението, че той единствено знае как трябва да се пее Шуберт. Една страшна мисъл, че само един-единствен човек на тази земя знае какво иска да каже една композиция, как тя трябва да се изпълнява! Моите майсторски класове не са уроци за напреднали. Не съм експерт нито за Шопен, нито за Бах. Бих искал да предам на участниците логиката, хода на произведението, честността на изпълнението и на средствата. Какво се получава след това, това е проекционната сила, да се достигне от сцената до трихилядната публика.

И къде остава дарбата?

Всичко е дарба. Всичко, от което се нуждаете, е вече тук. Даже техниката е един естествен подарък. Ако нямаш това, тогава не са от полза също така и десетте часа упражнения на ден. Също така способността да достигнеш до публиката не е нищо друго.

Какво стана, след като напуснахте България?

След войната отидох в Ню Йорк. Това бе правилно, защото всяко истинско културно развитие на човека започва с пътуване. Шокът от една друга страна, шокът от един друг манталитет, шокът от един друг жизнен темперамент... това поставя мислите в движение. Да се знае, че другите хора не са по-лоши и даже съвсем не по-добри, но просто други.

Вие дойдохте в Ню Йорк на четиридесетте и петдесетте години?

Да, беше страхотно. Посещавах не само Джулиард, но спечелих състезанието в Левънтрит.

Имаше ли тогава конкурси?

Винаги е имало и те са важни в живота на един музикант и понякога истински грях.

Това означава: има конкурси и конкурси?

И още как! Левънтрит е и днес за пример, защото журито е съставено не само от пианисти и учители по пиано. В „моето“ жури бяха тогава пианистите Фиркусни и Серкин, диригентите Шел и Щайнберг, мениджъри на грамофонни плочи като Колумбия и RCA. Ако видите днес състава на едно жури, ще срещнете постоянно едни и същи имена.

С какъв резултат?

Същите хора правят на всички същите забележки. Те идват с твърди убеждения и знаят съвсем точно как се свири една балада от Шопен, те знаят и какво искат да чуят. Те изпадат в безсъзнание, когато някой свири Моцарт като Гершуин. Обаче, ако някой свири Моцарт уморено като музикална доза, тогава те считат това за правилно. И така

все повече има тази „Дозирана музика за свирене“. Пианисимите са толкова слаби, сякаш идват от булимисти. Това, че не могат да напълнят залата, не могат да достигнат до слушателя, затова никой не пита!

Левънтрит е нещо съвсем друго?

За щастие и е все още. Каква е ползата за един победител на конкурса, когато той получава леко позлатена статуетка като награда и след това веднага я поставя в банята, понеже навсякъде смущава? Каква е ползата, когато наградната сума е 2000 долара и с тази сума не може да се купи приличен роял? Всички пианисти и учители по пиано знаят: Само върху роял първо качество може да се стане първокласен пианист. И с три концерта в Тимбукту и един във Виена като добавка — с това не може да се прави кариера. Аз получих като придатък една истинска и голяма мрежа от контакти. Членовете на журито от Левънтрит работят по-късно с вас. Те се застъпват за тебе и така се прави кариера. Но музикалният пазар се промени драматично оттогава.

Как именно?

Днес концертните мениджъри избират онези солисти, които най-бързо носят много пари. Фирмите за грамофонни плочи бяха други преди. Днес трябва да се запита човек, кой определя маркетинга на тези къщи? Кой от тези хора е изобщо способен да различи и оцени една интерпретация от друга? Ако например Караян не би помогнал на младия Евгений Кисин така решително — къде би бил той днес? По принцип един млад талант трябва да се отглежда около пет години, преди да се пусне в бизнеса.

Вие казахте веднъж, че днес не бихте могли повече да правите кариера.

Наистина! Не принадлежа към никаква група и към никаква категория. Само че — и това изречение може да звучи дръзко, но е вярно — днес никой няма гаранцията, само ако има талант, да прави

кариера. Това зависи от съвсем други неща. Дали се жени човек за подходящата жена, дали прави в подходящ момент пътешествие...

И как тогава?

The Package Deal (комплекс от организационни мерки), с който се поставя в ход една кариера, трябва да бъде съставен логично, за да не се изпари. Необходими са почти три години, за да се разпознае резултата. Ако от концерти до появявания по телевизията, от плочи до видео не всичко отговаря на истината, тогава изчезваш и няма да имаш уроци по пиано.

Вие давате сега уроци по пиано във Вашите майсторски класове.

Има известна разлика. Може би това, че всички заедно живеем в манастира Енгелберг. Всеки час е не само открит, но всички ученици, винаги между пет и осем, постоянно присъстват.

Как идват учениците при Вас?

Някои чувам на концерти и ги каня, някои изпращат запис или видео. Във всички консерватории по света се поставят афиши. Имаме ученици от Русия, Америка, Франция, Италия. Само от Швейцария досега нямаме нито една заявка за участие.

Дали манастирът всява страх?

ВАЙСЕНБЕРГ (смее се): Да пази господ! Това са чудесни десет дни. Представете си: Манастирът закупи шест концертни рояла. Ние живеем там заедно и никога не е имало ревност. Всички се радват, когато някой е добър и ако някой свири още по-добре, тогава те са даже щастливи. На състезанията се свири един срещу друг. Тук се музицира един за друг!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.